

butlletí de l'arxiu

publicació periòdica de l'arxiu municipal de Palafrugell

número 15, 2a època

Primavera 2007

Història
popular i
memòria oral

Hemeroteca a
Internet

Bicentenari
d'una guerra

La recerca
genealògica,
més fàcil

Els treballs pre-
miats del
Mestre
Sagrera

Llibres, llibres,
llibres...

Un estudi inè-
dit: proposta de
gestió cultural
del cementiri
municipal de
Palafrugell

Història popular i memòria oral

Ja es pot consultar a l'Arxiu el primer enregistrament audiovisual del projecte de recollida de testimonis de la història popular i la memòria oral de Palafrugell. Es tracta d'un treball sobre la memòria històrica de la pesca, realitzat per un equip integrat per Marta Vergonyós, Adrià Roca, Joan Moliner i Àlex Moliner, des de gener a maig de 2007. El projecte ha estat documentat fotogràficament per Lluís Maimí.

Foto: Lluís Maimí. Lluís Rovira, Adrià Roca, Marta Vergonyós i Joan Moliner a punt per començar a gravar .

Els pescadors que hi ha intervingut són Lluís Rovira Massó i Nita Vila Marqués, Martí Ferrer Palet i Dolors Figueres Esteve, Fernando Ferrer Figueres, Narcís Cortey Bosch i Quimet Niell Corredor.

Agraïm a tots la seva col·laboració, i especialment a Lluís Rovira, que no ha pogut veure el resultat de la seva aportació al projecte.

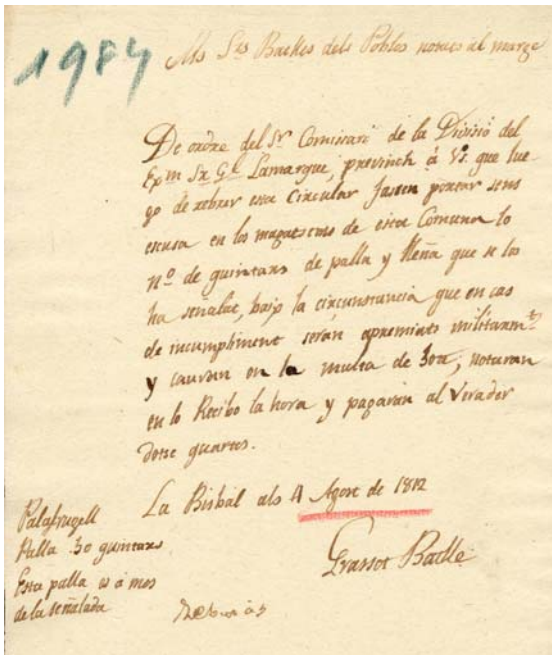
Hemeroteca a Internet

Si connecteu amb el web de l'[Arxiu Municipal de Girona](#) i accediu a la secció Premsa digitalitzada podreu consultar entre més de 433.000 pàgines de premsa gironina entre 1808 i 1989: actualment s'hi ofereixen 16 capçaleres de premsa, i el projecte continuarà amb la incorporació de noves capçaleres i nous exemplars.

Aquest servei, lliure i gratuït, permet la descàrrega de les pàgines sol·licitades en format PDF o text. La utilització del reconeixement òptic de caràcters permet fer cerques per paraules. És un servei utilitzat per investigadors i estudiants però també per tothom que té curiositat sobre qualsevol tema o vol localitzar les notícies d'un dia determinat, o vinculades a una persona.

Des del punt de vista local, és molt interessant la consulta de *Los Sitios* des de 1943 a 1962: en aquesta etapa no hi ha publicacions periòdiques locals i hem de recórrer a les notícies dels corresponsals a Palafrugell que es publiquen en aquest diari per fer un seguiment de l'actualitat de l'època.

Bicentenari d'una guerra

L'Institut Ramon Muntaner ha becat sis projectes d'investigació històrica sobre la Guerra del Francès (1808-1814) en l'àmbit local en els territoris de parla catalana. Les beques (cadascuna de 2.000 euros) tenen per objectiu aconseguir noves aportacions a l'estudi d'aquest període, i s'han donat a projectes sobre Palafrugell (presentat per David Figarola), Tortosa, el camp de Tarragona, la Selva, el Montsià i pobles fronterers del riu Sènia, i el Penedès.

Per portar a terme el seu projecte David Figarola treballarà en la documentació del fons de l'Ajuntament de Palafrugell, concretament en la sèrie de bans, edictes i correspondència de 1808 a 1815. L'interès d'aquesta documentació de caire polític i militar conservada a l'AMP ha estat sovint destacada pels historiadors especialistes en l'època, però fins ara no ha estat estudiada exhaustivament.

La recerca genealògica, més fàcil

Des del mes de febrer es pot consultar a l'Arxiu una còpia en format digital dels llibres sacramentals de les parròquies de Palafrugell, Mont-ras, Llofriu i Esclanyà. Els llibres sacramentals contenen informació de gran interès per a la investigació històrica i genealògica. En la còpia es reproduïxen els registres de baptismes, matrimonis, enterraments, confirmacions i testaments en les parròquies citades, datats entre mitjans del segle XV i principis del segle XX. Gràcies a una iniciativa de Pere Trijueque i a l'autorització de Josep M. Marquès, el treball realitzat per Josep M. Marquès, Pere Trijueque, Alfons Martinell, Enric Mayol i Sergio Luceño a partir de les imatges obtingudes per la Societat Genealògica d'Utah es pot consultar a l'Arxiu Municipal de Palafrugell.

L'Ajuntament de Palafrugell ha manifestat, per acord de la Junta de Govern Local, el seu agraïment a Josep M. Marquès i Pere Trijueque.

Els treballs premiats del Mestre Sagrera

Si voleu saber quins són els treballs i els escolars premiats en el premi Mestre Sagrera 2007 podeu consultar la web www.palafrugell.net on hi trobareu també un resum del contingut dels treballs de quart d'ESO i de segon de Batxillerat.

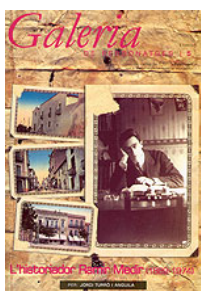
I si us interesseu per qualsevol dels temes tractats (el telèfon,

l'abans i l'ara, les llengües del col·legi Barceló Matas, la residència geriàtrica, les torres de guaita i de defensa, la sabateria Cama, la pagesia, el mercat, l'aigua potable, Tom Sharpe, les fàbriques d'armament durant la Guerra Civil, els Ametllers, els joves i la vila, el cançoner popular, l'arquitectura i l'urbanisme) i voleu consultar els treballs originals podeu fer-ho a l'Arxiu (inclosos els murals de 6è de Primària) i també a la Biblioteca.

Llibres, llibres, llibres...

Pérez, Aurora. *L'art religiós a Palafrugell*. Col·lecció Quaderns de Palafrugell núm. 16. Palafrugell, Ajuntament de Palafrugell i Diputació de Girona, 2007. Aurora Pérez Santamaría, amb la col·laboració de Joan Badia-Homs i Martirià Brugada i Clotas, ens presenta les obres de les diferents arts d'àmbit religiós a l'antic terme de Palafrugell, especialment les realitzades entre el segle XVI i el XIX

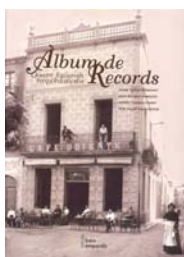

Turró, Jordi. *L'historiador Ramir Medir (1889-1974)*. Col·lecció Galeria de personatges núm. 5. Revista de Palafrugell i Ajuntament de Palafrugell, 2007. Turró investiga i ens explica la relació amb la història d'un personatge molt significatiu en àmbits tan diversos com l'acció política, la indústria del suro, el comerç o el turisme. També presenta una relació completa dels articles publicats per Ramir Medir a la primera època de la *Revista de Palafrugell* i una mostra de tres articles: el significat dels noms dels carrers de la vila, la història de l'antic Ajuntament i dades sobre la muralla medieval.

***El Llibre de Privilegis de Palafrugell*. Ajuntament de Palafrugell, 2007.** Aquest quadern explica la història del Llibre fins al seu retorn a Palafrugell l'octubre de 2006 i inclou un resum del contingut; les il·lustracions permeten conèixer tots els detalls d'un llibre essencial de Palafrugell. S'ha distribuït gratuïtament mitjançant els llibreters locals per Sant Jordi i els interessats en poden recollir un exemplar a l'Àrea de Cultura, a l'Arxiu Municipal i a la Biblioteca.

I a més...

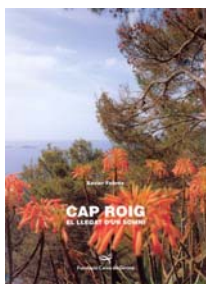
***Àlbum de records. Quatre fotògrafs empordanesos*. Palafrugell, Edicions Baix Empordà, 2007.**

El llibre mostra una selecció d'imatges del fotògraf Jaume Ferrer Massanet (1872-1922), procedents del seu fons conservat a l'AMP, i del fotògraf Moisès Dalmau Comet (1891-1967), l'obra del qual es pot consultar en reproducció digital a l'AMP, cedida per Xevi Coll Rovira. A més inclou els fotògrafs Joan Bonany Marquès (1889-1979) i Pere Palahí Bach-Esteve (1907-1994).

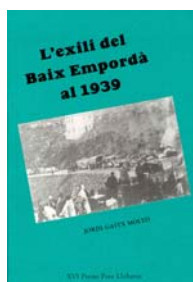
***EXPORTacions. Mirades actuals al segle XVIII*. Ajuntament de la Bisbal, març-abril 2007.**

Catàleg de l'exposició que la Fira Antic Empordà i Terracotta Museu han presentat: objectes i mobiliari de l'Empordà del segle XVIII i reflexions de diversos creadors contemporanis, entre els quals hi ha Tano Pisano, Marcel Bofill, Ricard Gili, Óscar Nebreda

Febrés, Xavier. Cap Roig. El llegat d'un somni. Fundació Caixa de Girona, 2005.

Una nova aportació de Febrés a l'aventura de l'exiliat rus Nicolau Woevodski i la seva muller anglesa Dorothy Webster, creadors del castell i jardí botànic de Cap Roig, avui propietat de Caixa de Girona.

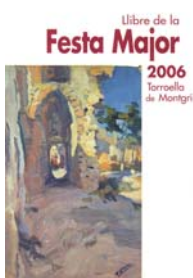
Gaitx Moltó, Jordi. L'exili del Baix Empordà al 1939. XVI Premi Pere Lloberas. Col·lecció Fontanetum núm. 10. La Bisbal, Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, 2007.

Aquest estudi sobre el perfil i la quantificació de les persones que es varen exiliar a la fi de la Guerra Civil a la comarca inclou unes quaranta biografies (es destaquen com a casos representatius les de les famílies Bruguera-Maldonado i Radresa-Isgleas) i prop d'un centenar de noms de gent de Palafrugell que va marxar a l'exili.

Jiménez Sureda, Montserrat. Girona, 1793-1795. Guerra Gran i organització política a la monarquia dels Borbons. Girona, Ajuntament de Girona, 2006.

En el llibre es descriu l'aportació de Palafrugell a la guerra i hi figura el llistat detallat dels seus combatents.

Llibre de la Festa Major de Torroella de Montgrí. Ajuntament de Torroella de Montgrí, 2006.

El Llibre de la Festa Major és, a Torroella, una publicació on cada any s'inclouen treballs d'investigació sobre la vila. Entre els diferents articles del 2006 hi ha el de Joan Badia-Homs, "Vint-i-cinc anys sense Josep Pla".

Luengo, José Antonio. "La infancia perdida". Quadern de "El Breny". Núm. 1, abril de 2007. Sant Vicenç de Castellet.

Publicació d'un manuscrit autobiogràfic on s'explica la infantesa d'un nen asturià, refugiat de guerra a Catalunya els anys 1937 i 1938 (a Cervera, Sant Vicenç de Castellet i Calella de Palafrugell).

Un estudi inèdit: proposta de gestió cultural del cementiri municipal de Palafrugell

Darrerament els cementiris s'han començat a entendre i a gestionar com un espai patrimonial. El cementiri municipal de Palafrugell no és monumental ni compta amb un valor artístic afegit; la nostra proposta es centra, doncs, en el seu valor social. Tota comunitat, ara i fa 6.300 anys, ha hagut de decidir quin tractament donar als seus morts; actualment els donem una atenció molt marginal i angoixada. En general, tenim una actitud molt traumàtica davant la mort; aquesta actitud es tradueix de forma inconscient, o al contrari, conscientment en un distanciament amb el lloc on reposen els nostres avantpassats.

L'arrel del mot cementiri és grega, *koimao* que vol dir dormir; amb el llatí evoluciona a *coemeterium* que significa dormitoris. La interpretació cristiana de la mort és adormir-se en aquesta vida per despertar a l'altra, néixer per morir i renéixer en el més enllà, el paradís. La voluntat amb aquest treball ha estat analitzar la situació actual del cementiri de Palafrugell i proposar noves línies d'actuació que ajudin a una valoració de la seva dimensió patrimonial. Per a la recerca històrica s'ha consultat la informació que es conserva a l'Arxiu Municipal.

En el treball defensem un canvi en la concepció de la mort i del que representa per nosaltres el cementiri. En el projecte final del màster de la Universitat de Girona "Gestió patrimonial en l'àmbit local", tutoritzat per Josep Espadale, director del Museu del Suro de Palafrugell, ens proposem una sèrie d'objectius:

- Valorar el cementiri com a patrimoni funerari. Primer i principalment, dins el marc local.
- Estimular la gent a anar al cementiri, desvinculat de l'acte d'enterrament. Crear sinèrgies més receptives entre la població i el seu cementiri.
- Entendre el cementiri com un element d'integració social: enterraments cristians, enterraments laics, enterraments musulmans. Incloure el cementiri en els espais de discussió de problemàtiques socials d'actualitat.
- Situar el cementiri com a espai municipal. Trencar amb la idea d'espai marginal.
- Ajudar a desmitificar el tabú de la mort i contribuir a l'adopció d'una vivència menys traumàtica de la mort.
- Omplir els buits curriculars referent al tema de la mort.

En el treball es descriuen les eines per aconseguir aquests objectius marc. Algunes d'elles serien el muntatge d'una exposició temporal, dissenyar una agenda d'activitats; visites guiades; col·locació d'un nou panell informatiu; senyalètica externa i interna; inclusió en mapes turístics i altres publicacions referents al patrimoni de la vila; millores en els nínxols; penjar a la web dades estadístiques sobre la gestió del cementiri municipal, entre d'altres. Amb aquestes propostes comencem a treballar en la gestió del nostre patrimoni funerari.

Maria Piferrer Sauri

Enterraments de gent pobre de solemnitat, de morts durant la Guerra Civil i restes de l'antic cementiri dels Forns.

Coordinació
M. Concepció Sauri
Lidia González

Correcció
Oficina de Català
de Palafrugell

Arxiu Municipal de
Palafrugell
Servei de Gestió
Documental i Arxiu

Pl. de l'Església, 8
Edifici Can Rosés
17200 Palafrugell

Telèfon 972 30 78 54
arxiu@palafrugell.net
www.palafrugell.net/
la ciutat/serveis/arxiu
municipal

Horari
dimarts a dissabte
de 9 a 14h
divendres tarda, de
15 de setembre a 15
de juny, de 16 a 19 h.